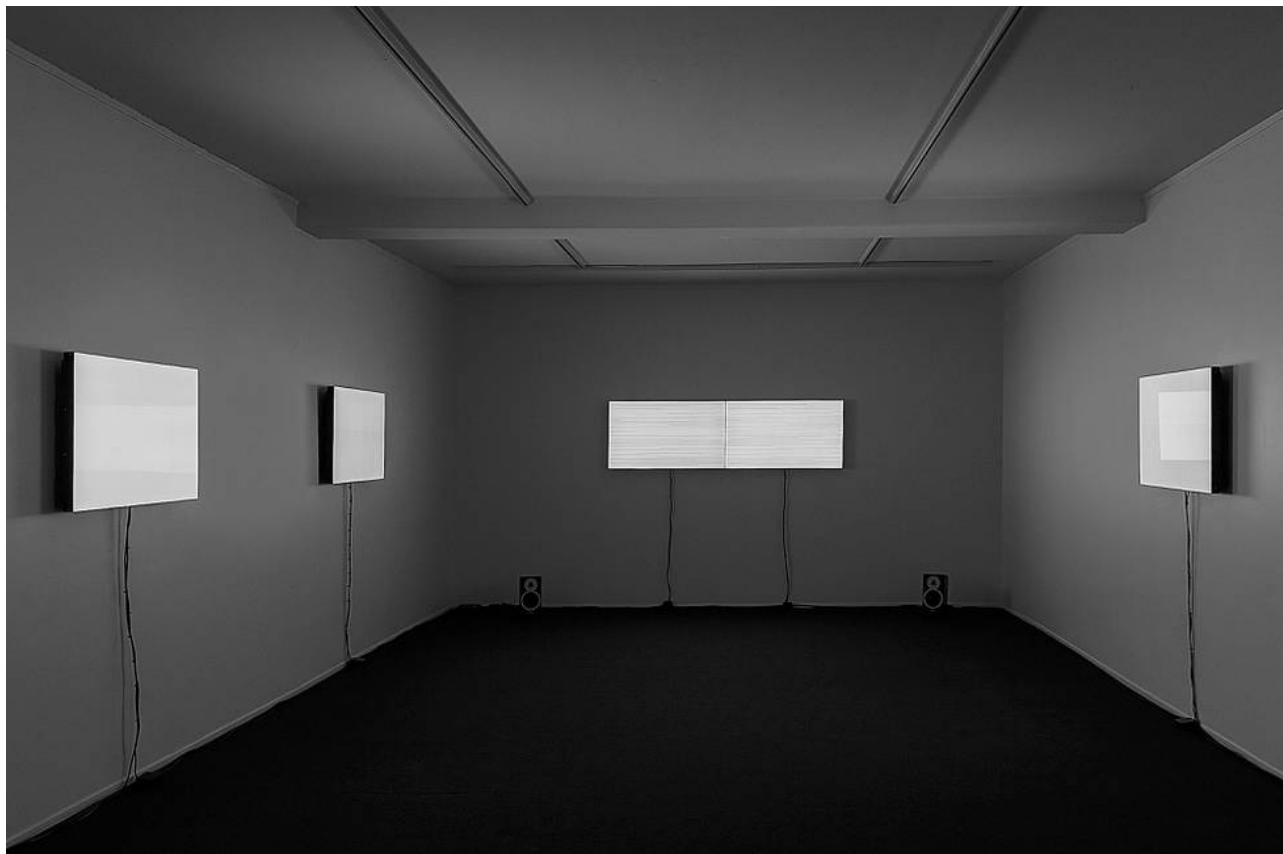


Skjermenes stillhet minner om både skjønnhet og død

Kjell Bjørgengens videoinstallasjoner nærmer seg skjermen som noe helt annet enn kilde til støy og distraksjon.

Av Kjetil Røed 18/01/2020



–Til slutt er det med andakt jeg står der, for Kjell Bjørgeengen henter frem teknologiens ubevisste for oss med en helt særegen spirituell klang, skriver anmelderen.

De fleste av oss er omgitt av skjermer hele tiden. Enten det nå er telefonene, dataskjermer, TV-skjermer eller de mange kanalene fra reklame som dukker opp de merkeligste steder: Fra T-banestopp til den lokale kiosken, tredemølla på treningssenteret eller baksetet på taxituren hjem fra byen en fredagskveld. Jeg begynner å få nok av all disse skjermene. Og det er det flere som har, får jeg inntrykk av.

For gjennom dem kommer det støy i et bankende kjøør: Serier, reklame, politikere suser mot oss, ustanselig. Skal det ingen ende ta? vNeppe med det første.

Fininnstilt lydbilde

Jeg har passert et tykt teppe som holder alt lyset ute og står midt i hovedutstillingsrommet på Galleri K i Oslo. Rundt meg er det også skjermer overalt. Men de er stille, de viser meg ingenting. Eller?

I en av dem hører jeg plutselig spraking, i en annen ser jeg et lite blaff av hvite streker. I en tredje dukker det opp en blafrende lyd som minner om lyden av lukkeren i et fotoapparat. Mens jeg står der utvikler det seg både et visuelt landskap og et lydbilde rundt meg.

Gradvis, langsomt. Mer spraking, flere blaff, dernest noen skjeve linjer av typen som kunne dukke opp på skjermen da en VHSvideokassett var spilt ferdig. Så ser jeg det velkjente «snøværet» som kommer innover skjermene i de tusen hjem når Tv-underholdningen har sagt takk for seg.

Teknologisk langsomhet

Så, etterhvert, kommer det mer kunstnerisk artikulerte innslag: Forskjellige typer linjer drar seg over skjermen, som en naturhorisont, og til slutt begynner en forførende, mørk cellotone å strømme gjennom rommet. Den blir værende som et lydteppe til bildene, skjermenes liv.

Jeg blir stående i enden av rommet, foran tre skjermer, hvor det hele forenes. De tre skjermene fungerer som et slags triptykon, altså et tredelt maleri, som tradisjonelt har vært formen på de kunstverkene som har blitt plassert helt foran i en kirke. I kirkerommet er det kristne budskap som formidles, men her er det ingen Messias å se.

Med andakt

Likevel kjenner jeg på en uventet tålmodighet der jeg står. Dette er skjermenes skjulte naturformer: Lik regndråpene som siler eller snøflak som sakte daler ned over oss er stillheten og langsomheten i disse formene nesten rørende. Til slutt er det med andakt jeg står der, for Bjørgeengen henter frem teknologiens ubevisste for oss med en helt særegen spirituell klang.

Han bruker det religiøse rommets språk for å minne oss om at det er en stillhet der i skjermene også om vi venter lenge nok. Verket er dermed også et *memento mori*, et husk-at-du-skal-dø. Denne roen etterpå forbinder seg med alle mulige andre stillheter som omkranser våre liv. Slik også med hele menneskeheten: Når vi har utryddet oss selv er det bare stillhet tilbake. Før vi ble født var det ingenting og etterpå er det heller ingenting. Det er både vakkert og forferdelig.